

HIP HER GEBRUIK

Econoom en journalist
Annegreet van Bergen
(auteur van o.m. *Gouden jaren*
en *Het goede leven*) bezoekt
voor de serie *Hip Hergebruik*
verouderde industriële
complexen die nu o.m. voor
bedrijfsbijeenkomsten
en evenementen worden
gebruikt. Zij duikt in de
geschiedenis en onderzoekt
hoe, wanneer en waarom
deze panden door de
oorspronkelijke gebruikers
werden verlaten.

De Kromhouthal Amsterdam-Noord

Arbeidsmigratie is van alle tijden. Op school leerde ik dat de oude Romeinen al zeiden: *'Ubi bene, ibi patria'*: waar het goed is, daar is mijn vaderland.' Zo iets moet Jan Goedkoop ook hebben gedacht toen hij in 1797 vanuit Zwartsluis naar Amsterdam trok en zich daar als beurtschipper vestigde. Eerst voer hij op Gent en Antwerpen. Maar toen in 1824 het Noordhollandsch Kanaal werd geopend (als alternatief voor de steeds meer verzande vaargeulen in de Zuiderzee), startte hij een veerdienst tussen Amsterdam en Den Helder.

TEKST ANNEGREET VAN BERGEN // FOTOGRAFIE DE KROMHOUTHAL

In 1842 namen twee zonen het bedrijf over. Schepen werden toen nog 'gejaagd', door paarden of mensen voortgetrokken. Maar door de opkomst van de stoommachine werd dat steeds minder profijtelijk. Daarom begonnen de broers een stoomsleepdienst. Het bedrijf deed zulke

goede zaken dat het in 1880 over een vloot van liefst twaalf sleepboten beschikte. Inmiddels stond er een nieuwe generatie Goedkoop aan het roer. Maar één zoon, Daniël jr., had zich meer tot de scheepsbouw aangetrokken gevoeld. Omdat het familiebedrijf een werf voor onderhoud en nieuwbouw van schepen goed kon gebruiken, hielp vader Daniël jr. toen deze in 1867 de werf 't Kromhout wilde kopen. Daar, tussen de Nieuwe Vaart en de Hoogte Kadijk in Amsterdam-Oost, bouwde Daniël jr. geen houten, maar stalen boten. Ook in andere opzichten was hij een moderne, innovatieve ondernemer. In 1877 schafte hij een stoommachine aan om boten de helling op te slepen. Tien jaar later installeerde hij elektrische verlichting op de werf, zodat daar ook op winterdagen volop kon worden gewerkt. De grootste verandering was echter te danken aan weer een nieuwe generatie Goedkoop,

Jan in dit geval, die geïnteresseerd was in de bouw van machines. Eind negentiende eeuw was het niet ongebruikelijk dat werven zelf de stoommachines bouwden die nodig waren voor hun schepen. 't Kromhout ging ook motoren maken. In 1900 gebeurde dat voor het eerst. Toen Kromhout ook dieselmotoren ging bouwen, werd daarmee een nieuw tijdperk ingeluid waarin Kromhout synoniem met motorenbouw zou worden.

Die faam werd echter niet opgebouwd op de plek waaraan het bedrijf zijn naam te danken had. De dieselmotoren hadden zo'n groot, internationaal succes dat Kromhout de stap naar serieproductie zette, waardoor het terrein bij de Oostelijke Eilanden te klein werd. Het bedrijf verhuisde in 1908 naar Amsterdam-Noord en vestigde zich daar aan de oevers van het IJ. Tegenwoordig zit in dit fabrieksgebouw café-restaurant Stork. Ook dit gebouw werd te

klein. Kromhout breidde verder uit en liet in twee fases, in 1925 en in 1930, twee enorme productiehallen neerzetten. Nu is daar De Kromhouthal, een industriële evenementenlocatie, gevestigd.

Want uiteindelijk verging het Kromhout zoals bijna alle andere bedrijven in de scheeps- en metaalbouw die zich in de loop der jaren in Amsterdam-Noord hadden gevestigd. Eind twintigste eeuw viel daar het doek voor de zware industrie. Als gevolg van schaalvergroting en/of hevige internationale concurrentie werden tal van bedrijven ontmanteld of gingen failliet. Maar eerst waren er jaren

van grote groei en bloei. Ook Kromhout ging het voor de wind. In de naoorlogse jaren ging het bedrijf behalve (scheeps)motoren, ook busjes en vrachtwagens produceren. Maar in de jaren zestig keerde het tij, waarna het bedrijf onderdeel van Stork werd. In de loop der jaren werd een steeds groter deel van de productie naar andere locaties overgeheveld. Met als uiteindelijk resultaat dat alle hallen begin deze eeuw leeg kwamen te staan.

In 2009 kocht Woningbouwvereniging Eigen Haard de hallen en een groot deel van het aangrenzende gebied met de bedoeling het toen tamelijk verpauperde terrein nieuw leven in te blazen. Tien jaar later is het Gedempt Hamerkanaal en omgeving één van de hot spots in Amsterdam-Noord. De Kromhouthal speelt daarin een belangrijke rol. Aan de IJ-zijde van de hal is een grote glazen wand aangebracht, waardoor een magnifiek uitzicht ontstaat op het altijd levendige water van het IJ. Ook andere bouwkundige aanpassingen (zoals de aanleg van verwarming, toiletgroepen en keuken) werden gedaan. Maar de grote stalen spanten met daaraan de imposante kranen bleven onaangetast.

'Wij beschikken over een grote, flexibele industriële ruimte. Wij denken graag mee met onze opdrachtgevers over hoe die wordt ingedeeld en ingevuld, en welke uitstraling hij heeft,' zegt Vincent de Ridder. Hij is directeur van 'De Kromhouthal - Evenementen Aan De

Overkant', het bedrijf dat de hallen van Eigen Haard huurt en ze exploiteert. Ooit was De Ridder in een groot hotel verantwoordelijk voor de organisatie van evenementen. 'Een locatie als deze vind ik interessanter. De geschiedenis geeft de plek een ziel. Ook blijkt dat als je mensen wegtrekt uit de dagelijkse realiteit naar een plek die inspireert en prikkelt, de boodschap die de opdrachtgever wil uitstralen beter beklijft.'

De Kromhouthal

Gedempt Hamerkanaal 231
1021 KP Amsterdam
020 - 636 5250
info@kromhouthal.com
www.kromhouthal.com

Aantal zalen: 6.
Grootste zaal: 3200 personen.
Kleinste: 10 personen.
Bereikbaarheid: Er is een eigen aanlegsteiger voor boten op vijf minuten varen vanaf Amsterdam CS. Vanaf halte Station Noorderpark van de Noord-Zuidlijn is het 800 meter lopen naar de Kromhouthal. Er is ruime parkeergelegenheid (500 plaatsen). Parkeren is gratis voor bezoekers van evenementen.

NB: Kromhoutmotoren zijn te bezichtigen in **Museum 't Kromhout** Hoogte Kadijk 147, 1018 BJ Amsterdam
www.kromhoutmuseum.nl